

Pro slabomyslné existují ve Švýcarech rozsáhlé podniky zemědělské, pro slepé dílny a prodejny. Ústředí „Pro infirmis“ proniká paprskovitě do všech obcí, škol a rodin a směřuje k prohloubení péče pedagogické, lékařské a psychologické.

Se vzrůstem a rozvojem vědy psychiatrické, psychologie a pedagogiky souvisí dokonalejší a jistější diagnosa případů a správnější metoda nápravná. Lze tedy tvrdit, že Švýcary jsou v péči o mládež úchylnou zemí par excellence, a přece Dr. Bersot nabádá k větší ještě péči a doporučuje:

1. zříditi více ústavů pro děti hluchoněmé,
2. organisovati předškolní výchovu dětí slaboduchých, zřizovati pro ně mateřské školky,
3. přesně oddělovati psychopaty od jiných úchylných,
4. vzdělávati učitele tak, aby mohli spolupracovati s psychiatry,
5. zřizovati další poradny lékařskopedagogické,
6. rozšiřovati podniky dílenské a pracovní kolonie pro mládež úchylnou,
7. organisovati dohled na mládež vystoupivší z ústavů,
8. zřizovati pokračovací školy pro úchylné,
9. vyhledávati vhodná zaměstnání pro ně,
10. organisovat prodej jejich produktů,
11. více si všímati než dosud profylaxe,
12. zřizovati poradny pro matky, poradny před sňatkem, zainteresovat je pro eugeniku, nikoli strašit, ale přátelsky radit těm, kdož se o radu ucházejí,
13. vychovávat veřejnost, aby se chovala k úchylným blahovlně, povzbuzovat ji k tendenci, aby přála převýchově, která vyrovnává úchylnky.

Konečně poznamenává autor, že eugenika jako mladá věda neopravňuje ještě svými poznatky a závěry k zákrokům sterilisace.

Návrhy Dr. Bersota jsou jistě krásným programem a my v Čechách a na Moravě měli bychom jít neochvějně za ním. Ref. Kettner-Zeman.

Univ. doc. dr. Ferdinand Kratina: *Typ a typologie*. Nákl. Ústř. uč. naklad. v Praze, květen 1942. Cena 7 K.

Jako grafologie, jejíž výzkumy nejsou dosud na pevných základech, třebaš již Suetonius rozebíral písmo císaře Augusta, tak i typologie nemá dosud objektivních, přesných, jistých a neomylných závěrů. Je mladičkou vědou. Proto i literatura o ní není tak četná jako v jiných oborech vědních, naše pak je příliš chudičká, zejména typologie mládeže. Sluší tu uvést jen J. V. Klímy „Typologický prozkum žactva na české střední škole“ (viz Zprávu o III. sjezdě pro výzkum dítěte) a jeho „Úvod do pedagogické charakterologie“, Mudrochovy „Poznámky k výzkumu dětského charakteru“ (viz Slovník prací z oboru péče o mládež), Stejskalovu stať „Testy

inteligence v kritice novoněmecké typologie“ (viz jeho spis *Dětská inteligence*). Speciálně pubescentní typologii věnoval M. Skořepa zvláštní oddíl v knize „Puberta“. K tomu přibyl nyní spis docenta F. Kratiny „Typ a typologie“, zabývající se na širším vědeckém rozhledu pojmem typu, růzností lidských povah typových, typologickými soustavami Jean Noel Hallé, typologii Jaenschovou, Sprangersovou, Kretschmerovou a j. Typologii Kretschmerově dáno právem nejvíce místa, neboť je dosud nejověřenější. Známo jest jeho dělidlo typů podle tělesné stavby: typ pykniků, lidí zavalitých se sklonem k ztučnění, typ astheniků či leptosomů, lidí slabých, vytáhlých, typ atletiků se silnou kostrou a svalstvem a typ dysplastiků s nedostatečnou plastičností nebo s jistým zkreslením. Statistika mluví o 40—50% astheniků a atletiků, o 20% pykniků a o 5 až 10% speciálních typů a o 20% smíšených typů. Duševní strukturu zvanou temperamentem, jež podléhá aparátu mozkových žlaz a která má vliv na psychaesthesii, přecitlivělost, nebo necitlivost, na náladu, na rytmus a psychomotoritu, řadí Kretschmer do tří skupin: 1) lidé družní, nenucení, 2) veselí, živí, 3) klidní, vážní. Osobnosti, které se pohybují mezi chorobou a mají jen lehčí příznaky psychos, nazývá Kretschmer cykloidní a schizoidní. Cykloidní jsou družní, otevření a mají ve svém temperamentu něco měkkého, vroucího. Schizoidní jsou buď nedružní, vážní, podivínští, nebo ostýchaví, citliví, nebo lhostejní, povolní, tupí. Zajímavé jsou Kretschmerovy typologické prozkumy umělců, vědců, filosofů, hrdinů. U schizoidních vůdčích postavách, u nichž je výrazným znakem houževnatost, tvrdost, sklon k doktrinářství a k fanatismu, nedostatek lidskosti, vidí Kretschmer také tři skupiny: 1) idealisty a moralisty (Rousseau, Kant, Schiller), 2) despoty a fanatiky (Savanorola, Calvin, Robespierre), 3) studené vypočítavce (Metternich, Valdštýn). Kretschmerovy výzkumy osobností daly podnět k četným experimentálně psychologickým pracím, na př. k pokusům o vnímání, představování, pojetí, o psychologickém tempu, o pozornosti, citové vzrušivosti, o reakcích na barvu, tvar a j. a j. Pro nás zvlášť důležitou je otázka, v jakém poměru je typ a škola. Dr. Kratina uvádí, že na obecných školách dosahují nejlepších průměrných výkonů školních hoši schizothymní (t. j. s normálně zdravou duševní strukturou s psychaesthetickou proporcí), po nich cyklothymní (t. j. s normálně zdravou duševní strukturou s temperamentem náladovým — veselým a depresivním) a po nich viskosní (u nichž vzniká citové vzrušení neobyčejně pomalu). Schizothymikové vynikají v oboru jazykovém nebo matematicko-přírodovědeckém. Zajímavá kniha Kratinova končí závěrem, v němž autor doznává, že velikou překážkou k utřídění typů lidských je značná variabilita lidských vlastností a jejich těžká postižitel-

nost. Vědě pak musí jít o to, nejen zjistit přesně vlastnosti zahrnuté v typu, ale znáti i příčiny. K tomu se ještě nedostala. Zatím se musíme spokojit větou Kretschmerovou: Člověk má určité vlastnosti proto, že má určitou tělesnou konstituci.

Jos. Zeman.

J a n C h l u p : *Péče o vadné*. Vydal Zemský spolek pro péči o zmrzačené v Brně-Král. Poli, v listopadu 1941 ve své Sběrce publikací jako svazek XVII. Stran 32. Cena neudána.

Autor rozšířil a k tisku upravil svou přednášku z kursu pro činovníky okresních pomocných výborů, která měla informovati o stavu a úkolech péče o vadné (úchylné): tento úkol publikace i přes nedostatek přesnosti ve výrazech a definicích plní. Není vinou autorovou, že údaje o ústavech nejsou spolehlivé, neboť bylo provedeno v posledních 2 letech mnoho změn, které nebylo autorovi možno postihnouti. Jest však třeba poznamenati, že je to od vydání známé publikace Ústředního úřadu statistického z roku 1936 („Spolky, ústavy a zařízení pro péči o chudé a péči o mládež“) první souhrnná příručka o veškeré péči o osoby vadné.

L a d i s l a v K r a t o c h v í l : *Úvod do současné německé pedagogiky*. Rozhledy. — Vydalo Ústř. učitelské nakl. a knihkup. spol. s r. o., Praha VII. — Brno, červen 1942. Stran 47, cena brož. K 9.—

Autor si rozdělil práci na dva oddíly: kulturní a popisnou pedagogiku, a seřazuje všecko myšlení pedagogické v Říši směrem k Edvardu Sprangrovi a Ernstu Krieckovi. Spranger uložil svou strukturální psychologii v díle „Lebensformen“: na ni navazuje Theodor Litt se svou psychologií rozumění a Georg Kerschensteiner, známý hlasatel pracovní školy. Kulturní pedagogika se staví proti přírodovědeckému východisku v psychologii a zavádí do vyučování metody duchovněného poznání. Popisná (deskriptivní) pedagogika, opřená o zásady filosofického a vědeckého popisu, má za cíl nikoliv podporu praxe, nýbrž především ryzí vychovatelské poznání — a tuto zakládá Aloys Fischer na Husserlově fenomenologii. Podivuhodný Hermann Johannsen, vymýšlející názvy pro difference vědeckých pojmů a rozlišující pojmy i slovním přízvukem, stojí na rozhraní mezi kulturní a popisnou pedagogikou, kdežto Peter Petersen stojí už přímo v úkolech dnešní doby a dává výchově úkol zvládnouti lidské masy. Stát má udržovati rovnováhu mezi hospodářstvím, církví a národem, které utvářejí člověka, a nástrojem státu k tomuto účelu je výchova pro pospolitost. Ernst Krieck rozhodně odmítá všecku dosavadní pedagogiku omezující se hlavně na vzdělání a vyučování a závislou na filosofii nebo jiné pomocné vědě. Krieck vychází z filosofie člověka jako člena pospolitosti a jejího výtvoru a výchova